

Checklist Bestemmingsplannen buitengebied

Inleiding

Een nauwgezette beoordeling van een bestemmingsplan is over het algemeen een hele klus. Het risico dreigt dat je als natuur- en milieugroep belangrijke zaken over het hoofd ziet. Om dit risico te beperken presenteren we hier een algemene checklist voor het beoordelen van bestemmingsplannen (buitengebied). Een goede inbreng op het (voor)ontwerp-bestemmingsplan is des te belangrijker, nu met de nieuwe Wet ruimtelijke ordening de goedkeuringsbevoegdheid van Gedeputeerde Staten (GS) is komen te vervallen en de bedenkingenfase bij GS is komen te vervallen.

De Provincie legt in de Verordening Ruimte (art. 4.1 Wro) de provinciale belangen vast die de gemeenten in hun bestemmingsplannen moeten regelen. De Structuurvisie bevat het provinciaal beleid op hoofdlijnen, de ontwikkelingen en de in te zetten instrumenten. De Provincie heeft gekozen om een beperkt aantal belangen in de verordening op te nemen, waaronder de Ecologische Hoofdstructuur, Waterberging, de intensieve veehouderij (Reconstructie), groenblauwe mantel, aardkundig en cultuurhistorisch waardevolle gebieden, landbouwgebieden, glastuinbouw en ruimte voor ruimte, stedelijke ontwikkelingsgebieden, locaties voor woningbouw, bedrijventerreinen, kantoren, recreatie en windmolens.

De gemeenten zijn sinds de nieuwe Wet ruimtelijke ordening zelf verantwoordelijk voor een goede ruimtelijke ordening in de gemeente. Dat brengt met zich mee dat de gemeente zelf verantwoordelijk is voor het verrichten van onderzoek naar de waarden van de gebieden in de gemeente. Een gemeente kan zich dus niet meer zo makkelijk verschuilen achter het beleid van de provincie en dient zich meer rekenschap te geven van de natuurwaarden, landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden in het eigen grondgebied.

Omdat de Brabantse Milieufederatie onvoldoende capaciteit beschikbaar heeft om alle bestemmingsplannen goed te kunnen beoordelen, staan de lokale natuur- en milieugroepen aan de lat om op te komen voor de plaatselijke natuur- en landschapsbelangen. Het is zaak dat lokale groepen inbrengen dat deze belangen in het gemeentelijke bestemmingsplan (buitengebied) worden opgenomen.

Een bestemmingsplan is het enig juridische bindende ruimtelijke instrument waaraan direct rechten kunnen worden ontleend.

Belangrijkste onderdeel van het bestemmingsplan is de **plankaart**, waarop de bestemmingen en de gebieds- en functieaanduidingen, vergezeld van een legenda, zijn opgenomen.

Bij die bestemmingen behoren **Regels** (voorheen planvoorschriften genaamd), waarin o.m. de bestemmingsregels en algemene regels zijn opgenomen.

De bestemmingsregels zijn per bestemming als volgt opgebouwd:

- Bestemmingsomschrijving
- Bouwregels
- Nadere eisen
- Ontheffing van de bouwregels
- Specifieke gebruiksregels
- Ontheffing van de gebruiksregels
- Aanlegvergunning
- Sloopvergunning
- Wijzigingsbevoegdheid

Het bestemmingsplan bevat verder nog een toelichting, die juridisch geen deel uitmaakt van het bestemmingsplan. In de toelichting zijn de uitkomsten van het onderzoek naar de feiten opgenomen en de keuzes voor de bestemmingen onderbouwd.

Deze checklist bevat een aantal inhoudelijke aandachtspunten verdeeld over de volgende hoofdstukken:

1. Natuur en Landschap
2. Landbouw
3. Ruimtelijke zoning
4. Overig
5. Plan-m.e.r.

Aan het eind van dit document gaan we nog kort in op het proces, procedures en handhaving van bestemmingsplannen.

1. NATUUR EN LANDSCHAP

Een goede verankering van natuur en landschapswaarden in het bestemmingsplan is het achterliggende doel bij de beoordeling van het bestemmingsplan.

Bruikbare en nuttige documenten bij de beoordeling van het bestemmingsplan zijn:

- RLG-atlas 2005 (digitaal), met hierop o.a. de GHS, EHS, oude cultuurhistorische waardenkaart van 2006. Zie voor de CHW-kaart 2006 <http://brabant.esrinl.com/chw/> of chw.brabant.nl
- kaarten op de Webpagina van de provincie: www.brabant.nl. Klik vervolgens op Brabant in kaart.
- kaarten van de reconstructieplannen (deel A en B)
- Kaarten bij Structuurvisie Noord-Brabant
- de provinciale Verordening Ruimte met bijbehorend kaartmateriaal
- kaarten van de EHS
- kaarten van de natuurbeheerplannen.

Te onderzoeken aandachtspunten

1.1 Zijn de **lokale natuur- en landschapswaarden** goed in beeld gebracht? Wordt er met deze waarden rekening gehouden?

1.2 Is er een gebiedsdekkend, wetenschappelijk **onderzoek naar de natuurwaarden** gedaan? Hiervoor dienen over een langere periode inventarisaties te worden verricht en zo nodig veldonderzoek om te kijken of een gebied beschermenswaardig is.

1.3. Zijn alle gebieden van de **EHS** (inclusief de zogenaamde ecologische verbindingzones) en alle bestaande natuur- en bosgebieden bestemd als 'natuurgebied' of 'bosgebied' (= juridische eis)?

Raadpleeg hierbij:

- de kaart van de Verordening Ruimte voor je gebied
- de RLG-atlas 2005
- en/of plankaart 1 van deel A Reconstructieplan
- en/of Provinciale natuurgebiedsplannen
- en/of Kaart Natuurbeheerplan Noord-Brabant
- en/of raadpleeg de kaarten op <http://www.brabant.nl/kaarten.aspx>

1.4 Zijn ook de **EHS- natuurontwikkelingsgebieden** (nieuwe natuur) ruimtelijk beschermd? Kijk of er in de Regels wijzigingsbevoegdheden zijn opgenomen om nieuwe natuurgebieden als zodanig (Natuur of Bos) veilig te stellen.

1.5 Zijn de tot de EHS behorende **voormalige militaire terreinen** bestemd als Natuur of Bos?

1.6 Zijn de **landschapsecologische zones** (LEZ's) in het bestemmingsplan opgenomen en beschermd tegen ongewenste, onomkeerbare ontwikkelingen? Zie de kaarten van het oude streekplan. De landschapsecologische zones vormen een buffer tussen stedelijke kernen en verbinden veelal ook buiten de stedelijke regio's gelegen natuurwaarden.

1.7 Zijn de **robuuste ecologische verbindingen** (REVZ's) goed vertaald op de plankaart? Het gaat om de REVZ's de Beerze, Hollandse Waterlinie, Deurnese Peel-Stippelberg.

1.8 Staan de **leefgebieden kwetsbare soorten** (zoals plantengezelschappen, amfibieën), de struweelvogelgebieden, de weidevogelgebieden en de dassenleefgebieden allemaal op de plankaart (= Verbeelding)? Raadpleeg hiervoor ook de GHS-laag van de RLG-atlas 2002 of 2005 en de RLG 2002 onder Natuur, wetten en richtlijnen, rode lijstsoorten, planten buiten de EHS en vogels buiten de EHS. Beschik je niet over deze atlanten, dan kun je deze gegevens verkrijgen bij de BMF.

De aanwezige waarden en kwaliteiten van de gebieden dienen de kaders te bieden voor het beleid in het bestemmingsplan. Een op die waarden toegesneden aanlegvergunningstelsel dient de aanwezige waarden en kwaliteiten goed te beschermen.

Leefgebieden kwetsbare soorten en leefgebieden struweelvogels dienen te worden bestemd als Agrarisch gebied met natuurwaarde(n) (aangeduid als AW-N) of Agrarisch gebied met natuur en landschapswaarden en/of cultuurhistorische waarden (aangeduid als AW-LNC).

1.9 Zijn de **regionale en lokale landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden** onderzocht en planologisch beschermd? Gebruik hiervoor de Cultuurhistorische waardenkaart, die te vinden is via [chw.brabant.nl](http://www.chw.brabant.nl) en <http://brabant.esrinl.com/chw/> en inventarisaties en rapporten over de lokale waarden (bijv. De Bont, Renes, Leenders). Gebieden met landschappelijke en/of cultuurhistorische waarden zijn ook van belang voor natuur, bijv. als leefgebied voor dassen. Deze gebieden verdienen een goede bescherming via Agrarisch gebied met landschappelijke waarden (AW-L), met een aanduiding voor de te beschermen waarden.

1.10. Zijn de **aardkundige waarden** goed in beeld gebracht en beschermd? Gebruik bij de beantwoording van deze vraag de Aardkundige Waardenkaart die te vinden is op de website van de provincie en het Gonggrijp-rapport.

1.11 **Kleinere gebieden en natuur- en landschapselementen** dienen ook in het bestemmingsplan te worden beschermd. Het gaat hier om gebieden, gebiedjes of elementen zoals houtwallen, houtsingels, poelen, bosjes, struweel, oude perceleringen, zandpaden, stijlranden, singels etc. Bescherming kan door de bestemming Natuur of de bestemming Agrarisch met waarden (AW) met een passende functieaanduiding zoals 'beeldbepalende boom, waardevolle/monumentale boom', 'houtwal', 'houtsingel', 'ven'. De bescherming van bomen via het bestemmingsplan wordt des te belangrijker, nu in veel gemeenten de kapverordening is versoepeld.

De positief bestemde of aangeduide landschapselementen dienen goed beschermd te worden in de Regels, bijv. via een aanlegvergunningstelsel of strijdig gebruik.

1.12. Zijn de zogenaamde '**Regionale Natuur en Landschapseenheden**' (**RNLE**) in het bestemmingsplan opgenomen en beschermd als Agrarisch gebied met landschapswaarde? Gebruik hiervoor de kaarten van de RLG atlas 2005 of de reconstructieplankaarten.

1.13 Zijn de **andere ambities voor natuur, landschap, water en milieu** uit het Reconstructieplan (of Gebiedsplan) goed vertaald?

1.14. Naast bovenstaande juridisch hardere materie staan er in de verschillende reconstructieplannen en gebiedsplannen **ambities voor natuur, landschap en cultuurhistorie, water en milieu**. Denk aan de stilte- en duisternisgebieden, de versterking van soortenleefgebieden en nog veel meer. Deze zaken kunnen in het licht van 'een goede ruimtelijke onderbouwing' van het bestemmingsplan een belangrijke rol spelen. Worden die ambities uit het reconstructieplan goed in het bestemmingsplan vertaald?

1.15 Is er een goede **landschapsvisie**? Deze is niet verplicht, maar is vaak nodig voor een 'goede ruimtelijke onderbouwing'.

1.16. Is er een **landschapsbeleidsplan**, en zo ja, wordt deze in het bestemmingsplan verwerkt? Deze is niet verplicht, maar is vaak nodig voor een 'goede ruimtelijke onderbouwing'.

1.17. Wordt invulling gegeven aan kwaliteitsverbetering van het landschap? Deze is verplicht op grond van de Verordening Ruimte bij bestemmings-, bouwblok- of functiewijzigingen.

2. LANDBOUW

2.1. **Agrarisch vestigingsbeleid**: wordt in waardevolle gebieden verdere versterking, verglazing en plastificering voorkomen? Hieronder een aantal aanbevelingen voor randvoorwaarden voor agrarisch ontwikkelingsbeleid in bestemmingsplannen.

- De kwaliteiten, functies en waarden van de gebieden moeten verankerd worden in de gebiedsbestemmingen van het bestemmingsplan, zoals Agrarisch, Agrarisch met landschapswaarden, Agrarisch met natuur- en landschapswaarden en de voorkomende functie-aanduidingen, zoals aardkundige en/of cultuurhistorische waarden, leefgebieden kwetsbare soorten, weidevogelgebieden en struweelvogelgebieden. Het bestemmingsplan biedt voor deze waarden passende beschermingsregels.
- De lagenbenadering dient uitgangspunt te zijn bij de beoordeling van de ontwikkelingsmogelijkheden. Hierbij zijn de onderste lagen bodem, water, natuur en landschap sturend voor de ruimtelijke ontwikkelingen.
- De kwaliteiten, functies en waarden van de gebieden moeten, in lijn met vigerend beleid, randvoorwaarden zijn bij het beoordelen van de ruimtelijke en economische mogelijkheden. Dit zijn bijvoorbeeld de leefgebieden voor soorten voor instandhouding, herstel en ontwikkeling van de biodiversiteit, de bos- en natuurgebieden, de landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden (waaronder bolle akkers, open polders, de overgang zand-klei), het watersysteem en de hydrologische aspecten.
- De ontwikkeling dient bij voorkeur duurzaam te zijn en geen impact op, of gevolgen te hebben voor de omgeving (EKO, streekproducten, nevenactiviteiten of verbrede landbouw passend bij de aard en schaal van de omgeving).

2.2 Alle **bouwblokken** in een nieuw bestemmingsplan moeten **op maat** zijn, dat wil zeggen aansluitend op de bestaande bebouwing.

Voor **alle functiewijzigingen en uitbreidings- of bouw mogelijkheden** dient zuinig ruimtegebruik uitgangspunt te zijn en er dient een **kwaliteitsverbetering van het landschap** te worden verbonden aan de ontwikkeling, **via een interne wijzigingsbevoegdheid**.

2.3 De **ruimtelijke onderbouw** bij een aanvraag/bouwplan voor een concreet initiatief dient voldoende informatie te bevatten over de gewenste ontwikkeling en de gevolgen voor o.m. milieu, natuur, landschap, ecologie en biodiversiteit, watersysteem, cultuurhistorie en aardkundige waarden, ruimtelijke ordening en verkeer. Aan de hand van die informatie kan de gemeente afwegen of medewerking kan worden verleend aan de ontwikkeling of bouwplan.

Via het afwegingskader voor de wijzigings- of vrijstellingsbevoegdheid dienen deze aspecten te worden "afgepeld" op het niveau van concrete initiatieven.

2.4 Ontwikkelingsmogelijkheden dienen te worden beoordeeld op gebiedsspecifieke aspecten:

- Vergroting van de bouwvlakken van de grondgebonden bedrijven hangt af van de omgevingsaspecten (naast de noodzaak).
- De eis van kwaliteitsverbetering van het landschap dient aan de ontwikkeling te zijn verbonden (Rood met groen(fonds))
- Vergroting en verplaatsing van IV-bedrijven wordt beperkt door de zonering en de ruimtelijke en milieuraandvoorwaarden en N2000.

2.5 TOV en intensieve teelten hebben door intensief grondgebruik negatieve effecten:

- voor de biodiversiteit, doordat leefgebieden van soorten vernietigd of ongeschikt worden (bestrijdingsmiddelen, bemesting en monoculturen tasten de functie als leef- en foerageergebied aan).

- voor cultuurhistorische waarden, door de impact op het landschap, vanwege het verdwijnen van landschapselementen en de aantasting van de open polders of bolle akkers.

- daarnaast hebben intensieve teelten gevolgen voor de waterkwaliteit en -kwantiteit.

2.6 Mogelijkheden voor gebruik TOV is afhankelijk van de aard van de TOV's en van de gebiedskwalificaties (bestemmingen, Verordening Ruimte en gebiedswaarden).

- Ingevolge de Verordening Ruimte zijn in agrarisch gebied teeltondersteunende kassen tot 5000 m² en andere permanente TOV (zoals stellingenteelt en containerteelt) alleen mogelijk binnen bestaande bouwblokken bij bestaande plantaardige teeltbedrijven.

- In gebieden van de groenblauwe mantel en gebieden met meerwaarden, zoals leefgebieden van kwetsbare soorten, struweelvogels en weidevogelgebieden zijn teeltondersteunende kassen niet toegestaan.

- Permanente andere teeltondersteunende voorzieningen zijn onder voorwaarden mogelijk binnen het bouwblok.

- In bestemmingsplan is ruimtelijke sturing mogelijk middels aanwijzing van delen van de bouwblokken (differentiatievlakken).

- Voor tijdelijke teeltondersteunende voorzieningen dient de gemeente in het bestemmingsplan de bescherming van de gebieden met meerwaarden te regelen via aanlegvergunningen en gebruiksverboden, gedifferentieerd naar de waarden en voorzieningen. Zie hiervoor ook onze Notitie Boomteelt en teeltondersteunende voorzieningen.

- 2.7 Huisvesting seizoenarbeiders: deze mensen werken vaak het hele jaar rond. Om verrommeling van het buitengebied tegen te gaan is het aan te bevelen om de huisvesting van seizoensarbeiders niet meer toe te staan bij agrarische bedrijven. Het verdient de voorkeur om deze werknemers te huisvesten als normale werknemers in de bebouwde kom en je voorkomt hiermee dat deze werknemers worden gehuisvest als “moderne” slaven op het platteland.
- 2.8 Be- en verwerking van agrarische producten concentreren op locaties waar dezelfde bedrijven bij elkaar zitten. Vestiging dient afhankelijk te worden gesteld van de omgeving, gebiedswaarden en verkeersaantrekkende werking en wegenstructuur. Dit moet leiden tot minder verkeer en betere bereikbaarheid (locatiebeleid).
- 2.9 Mestbe- en verwerkings -en biogasinstallaties moeten gebundeld worden in de grotere LOG's. Zeker niet toestaan in West-Brabant.
- 2.10 Doet het **aanlegvergunningstelsel** recht aan de bescherming van landschappelijke, cultuurhistorische, en natuurwaarden in het agrarisch gebied? Kortom, dekken de voorwaarden voor aanlegvergunningverlening een goede bescherming van de waarden?

3. RUIMTELIJKE ZONERING RECONSTRUCTIEPLAN EN VERORDENING RUIMTE

3.1. **De integrale zonering** uit de reconstructieplannen zijn opgenomen op de kaart van de Verordening Ruimte. Deze staat op www.Brabant.nl onder dossier Verordening Ruimte. De onderdelen van **de correctieve herziening** van de Reconstructieplannen die door de Raad van State zijn vernietigd zijn niet goed vertaald in de Verordening Ruimte. Kijk op www.raadvanstate.nl voor de uitspraak 200807643 en ga na of deze uitspraak nog betekenis heeft voor jullie gemeente. Is de gecorrigeerde integrale zonering met uitspraak Raad van State in het bestemmingsplan goed overgenomen?

3.2. Zijn de Regels over intensieve veehouderij uit Hoofdstuk 9 van Verordening Ruimte correct vertaald in het bestemmingsplan? Zie hiervoor art. 9.1 tot en met art. 9.9.

3.3. In Extensiveringsgebied geldt een **slot op de muur** voor de intensieve veehouderij; er kan daar dus geen enkele bouwruimte meer worden toegestaan. Voor extensiveringsgebieden gaat het dan om **eng begrensde bouwblokken zonder uitbreidingsruimte**.

In **Extensiveringsgebied** mag **geen uitbreiding, hervestiging, nieuwvestiging van of omschakeling** naar intensieve veehouderij worden toegestaan.

– Binnen gebouwen mag ten hoogste één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren.

– Per 1 oktober 2010 geldt het **slot op de muur in extensiveringsgebieden**. Let erop dat dit in het bestemmingsplan wordt vertaald door het bouwpercentage voor het bouwblok vast te leggen. Dit bouwpercentage moet overeenkomen met de aanwezige c.q. de vergunde bebouwing op de peildatum van 1 oktober 2010. Er is dan geen bouwruimte meer op het bouwblok.

3.4 In **Verwevingsgebied** is:

- nieuwvestiging van een intensieve veehouderij (in de zin van een nieuw bouwblok) niet toegestaan;
- hervestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwblok mag alleen op een duurzame locatie;
- binnen gebouwen mag ten hoogste één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren, uitgezonderd kippenstallen;
- via een wijzigingsbevoegdheid is uitbreiding van bouwblokken voor intensieve veehouderij toegestaan tot **ten hoogste 1,5 hectare op een duurzame locatie**;
- op **Niet-duurzame locaties** is **uitbreiding** van bouwblokken **niet toegestaan**;
- ingeval van uitbreiding van een bouwblok op een duurzame locatie moet ten minste **10 %** van het bouwblok worden aangewend voor een goede **landschappelijke inpassing**.
- bij hervestiging of uitbreiding dient uit de ruimtelijke onderbouwing te blijken of de beoogde ontwikkeling zowel vanuit milieuoogpunt, in het bijzonder wat betreft ammoniak, geur, fijnstof en gezondheid voor mensen, als vanuit ruimtelijk oogpunt, in het bijzonder wat betreft natuur, landschap en cultuurhistorie, aanvaardbaar is (**omgevingstoets**)
- bij ontwikkelingen op duurzame locaties dient zuinig ruimtegebruik te worden toegepast **door aan te sluiten bij bestaande bebouwing of, al dan niet door herschikking, optimaal** gebruik te maken van de beschikbare ruimte.

3.5 In verwevingsgebieden en landbouwontwikkelingsgebieden dient een **bouwblok-opmaat met max. 15 % uitbreidingsruimte (zuinig ruimtegebruik)** te worden toegekend.

3.6. De beoordeling of er sprake is van een **duurzame locatie in verwevingsgebied** dient in de toelichting ruimtelijk te worden onderbouwd aan de hand van concrete initiatieven (= milieuvergunning).

Een wijzigingsbevoegdheid in het bestemmingsplan voor een vergroting van het **bouwblok op een duurzame locatie (tot max. 1,5 ha.)** kan worden toegekend mits ruimtelijk onderbouwd aan de hand van een concreet initiatief. Dit kan alleen onder de voorwaarde van 10 % landschappelijke inpassing!

3.7. In **landbouwontwikkelingsgebieden**:

- is nieuwvestiging van een intensieve veehouderij niet toegestaan;
- mag hervestiging van en omschakeling naar intensieve veehouderij binnen een bestaand bouwblok;
- mag binnen gebouwen ten hoogste één bouwlaag gebruikt worden voor het houden van dieren;
- is uitbreiding van bouwblokken voor intensieve veehouderij toegestaan tot ten hoogste 1,5 hectare;
- dient bij uitbreiding van een bouwblok ten minste 10 % van het bouwblok te worden aangewend voor een goede landschappelijke inpassing.

3.8. Via art. 9.5 van de Verordening Ruimte kan indien de aanvraag voor 1 januari 2011 is ingediend, door GS ontheffing worden verleend voor **lopende zaken**:

- in landbouwontwikkelingsgebieden voor een **nieuw bouwblok** onder de **voorwaarde van opheffing intensieve houderij** in een extensiveringsgebied (juridisch, planologisch en feitelijk);
- uitbreiding van een bouwblok tot ten hoogste 2,5 hectare in verwevingsgebied;
- uitbreiding van een bouwblok tot ten hoogste 3 hectare in landbouwontwikkelingsgebied.

4. OVERIG

Water

4.1. Zijn de **attentiegebieden voor de EHS uit art. 4.4 Verordening Ruimte (voorheen beschermingszones rond natte natuurparels)** opgenomen op de Verbeelding (voorheen plankaart), met in de voorschriften het bijbehorende omgevingsvergunningstelsel (voorheen aanlegvergunningstelsel)?

4.2. Zijn de **waterbergingsgebieden** (art. 5.1 tot en met 5.3 Verordening Ruimte) in het bestemmingsplan vastgelegd en de bescherming van die gebieden in de Regels verankerd?

4.3. Worden de **waterbergingsgebieden** en de reserveringsgebieden voor waterberging (Reconstructieplannen, H. 5 Verordening Ruimte) gevrijwaard van intensieve functies?

4.4. Zit er een **waterparagraaf** in het plan? Iets zal er altijd over het onderwerp water moeten worden opgenomen: Elk bestemmingsplan wordt aan het betrokken waterschap gezonden voor een zogenaamde **watertoets**.

4.5. De **bescherming van de natte gebieden** (natte natuurparels, Natura 2000, natte gebieden in de overige EHS) is een gedeelde verantwoordelijkheid van de gemeenten en de waterschappen. Besteedt het voorliggende bestemmingsplan voldoende aandacht aan de bescherming?

4.6. Wordt via een **aanlegvergunningstelsel bescherming** geboden:

- tegen de verdroging van natuurwaarden?
- aan de grondwatervoorraad door het behoud van inzijngsmogelijkheid en buffering?

Recreatie

4.7. Ga na of de ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatieve verblijfrecreatie (zoals bij golfbanen), geen negatieve effecten hebben op de aanwezige waarden in het (omliggende) gebied. Denk bijvoorbeeld aan leefgebieden kwetsbare soorten, rustverstoring, recreatiedruk op natuur. Grootschalige recreatievoorzieningen kunnen niet in de EHS, grondwaterbeschermingsgebieden of groenblauwe mantel

Toekomstige verstedelijking

4.8. Worden de waarden in het buitengebied goed beschermd in het licht van mogelijke **toekomstige stedelijke en infrastructurele ontwikkelingen**? Nota bene: Waarden in gebieden waar gemeenten willen gaan bouwen worden vaak in het bestemmingsplan gemarginaliseerd.

Flexibiliteitsbepalingen

4.9. Wees attent op de mogelijkheden om af te wijken van het bestemmingsplan zoals die in de Regels zijn opgenomen: art. 3.6 Wro (wijzigings- en afwijkingsbevoegdheden).

Overgangsrecht

4.10. Worden bestaande illegale situaties gelegaliseerd door het overgangsrecht? Let goed op dat dat niet gebeurt in kwetsbare gebieden.

Nog een aandachtspunt: soms moeten verloren gegane natuurwaarden alsnog worden gecompenseerd wegens de zogenaamde retrospectieve toets.

4.11 Een **retrospectieve toets** omvat een inventarisatie van alle illegale situaties. Zo'n toets geeft aan welke situaties in bouw en gebruik er bestaan die niet in overeenstemming zijn met de vigerende bestemmingsplannen en verleende vrijstellingen. Vervolgens worden al deze situaties getoetst aan de beleidskaders waar het nieuwe plan op is gebaseerd. Hieruit blijkt op een inzichtelijke en transparante wijze of de bestemmingsplanovertreiding al of niet kan worden gelegaliseerd.

Er moet o.a. worden getoetst aan de EHS in het Rijksbeleid en GHS, RNLE uit de Interim Structuur Visie van de Provincie. Hierbij geldt uiteraard het Nee- en Nee, tenzij-beginsel, hetgeen betekent dat een eventuele legalisatie pas aan de orde kan zijn als het gaat om 1. een zwaarwegend maatschappelijk belang, 2. er aangetoond is dat er geen alternatieven voorhanden zijn en als dat allebei het geval is, dan moet er 3. natuurcompensatie plaatsvinden, die zowel planologisch en feitelijk bij het nieuwe plan zekergesteld moet zijn.

Pas als daaraan kan worden voldaan kan een nieuwe bestemming worden gegeven, waarmee een strijdige situatie gelegaliseerd wordt.

Kan de toets aan het Nee- of Nee, tenzij-beginsel niet worden doorstaan, dan dient de gemeente via handhaving een einde te maken aan de illegale situatie.

5. PLAN-M.E.R.

Sinds september 2006 kent de Nederlandse m.e.r.-regelgeving de verplichting om bij een aantal plannen en programma's een plan-MER op te stellen. Het doel van plan-m.e.r. is er voor te zorgen dat bij strategische keuzen zoals over locaties voor woningbouw, locaties voor bedrijventerreinen en in te zetten technieken en locaties voor landbouwontwikkelingsgebieden, het milieubelang volwaardig afgewogen kan worden op basis van goede informatie.

Plan-m.e.r. kan van toepassing zijn voor een hele trits plannen achter elkaar: Planologische kernbeslissing, streekplan, regionaal structuurplan, structuurplan, bestemmingsplan. Wettelijk of bestuursrechtelijk voorgeschreven plannen zijn plan-m.e.r.-plichtig wanneer:

- er sprake is van kaderstelling voor een m.e.r.-plichtige activiteit (het plan is dan opgenomen in kolom 3 van de onderdelen C en D van het Besluit m.e.r.), of
- er een passende beoordeling nodig is vanwege mogelijke gevolgen voor Natura 2000-gebieden.

Bestemmingsplannen buitengebied zijn altijd m.e.r.-plichtig.

6. PROCES, PROCEDURES, HANDHAVING

De voorbereidingsfase

6.1 Zorg dat je als natuur- en milieugroep in een zo vroeg mogelijk stadium bij de voorbereiding van een nieuw bestemmingsplan wordt betrokken. Pro-actieve inbreng leidt makkelijker tot resultaat dan een reactie op een ontwerp-plan dat al in procedure is gebracht.

6.2 Indien er een klankbordgroep wordt gevormd, vraag dan duidelijkheid aan de gemeente over de status hiervan.

6.3 De verantwoordelijkheid voor het plan dient bij de gemeente te blijven liggen, de klankbordgroep draagt slechts adviezen aan. Anderzijds is wel van belang dat er iets gedaan wordt met de adviezen van de klankbordgroep.

6.4 Onderschat de verantwoordelijkheid van het deelnemen aan de klankbordgroep niet. Maak tenslotte van het begin af aan duidelijk, dat je zonedig gebruik zult maken van de zienswijze- en beroepsprocedure.

6.5 Dikwijls is er te weinig tijd voor inventarisaties (van o.a. natuur- en landschapswaarden), terwijl deze de basis vormen voor de latere afweging. Een goede inventarisatie is en blijft een verantwoordelijkheid van de gemeente. Zorg ervoor dat de inventarisatiegegevens die je hebt (desgewenst) tijdig beschikbaar zijn voor het plan, maar laat de gemeente nooit het probleem van een gebrek aan inventarisatiegegevens naar de natuur- en milieugroep afschuiven.

6.6 Zorg als deelnemer aan de klankbordgroep voor een voortdurende terugkoppeling met je eigen achterban. Het vormen van een steungroepje is heel zinvol. Schroom niet om ook de BMF te raadplegen.

Bezwaar en beroep

6.7 Dien de 'bezwaren' tijdig in!

Neem hiermee geen enkel risico, zelfs als een gemeente meer tijd wil geven dan wettelijk is geregeld. Als je buiten de termijn reageert, ben je kansloos bij de rechter.

6.8 Maak zoveel mogelijk gebruik van de vele beleidsnota's op rijks- en provinciaal niveau ter onderbouwing van je argumentatie. De Verordening Ruimte legt gemeenten op welke provinciale belangen ze moeten opnemen in het bestemmingsplan. Ook internationale verdragen en richtlijnen kunnen argumenten leveren.

6.9 Naar aanleiding van de 'bezwaren' tegen het ontwerpplan kan de gemeenteraad het plan gewijzigd vaststellen. Let er ook op dat onderdelen van het plan waar je het wel mee eens was niet ten slechte gewijzigd zijn.

6.10 Indien beroep wordt aangetekend bij de Raad van State tegen een bestemmingsplan, overweeg dan om gezamenlijk met andere bezwaarmakers op te treden om kosten van griffierechten te besparen. Schakel gezamenlijk de milieu-advocaat in (op basis van een toevoeging).

6.11 In de ontwerpfase van plannen en besluiten kan een ieder bezwaar aantekenen, maar in de beroepsfase bij de Rechtbank of Raad van State is het noodzakelijk dat je als natuur- en milieugroep belanghebbende bent in de juridische zin. Volgens de huidige wet zijn lokale groepen belanghebbenden als ze een rechtspersoon zijn en als ze in een procedure opkomen voor een belang dat ontleend is aan de statutaire doelstelling en op grond van de feitelijke werkzaamheden van de groep.

Het gaat dus om een belang dat door een besluit direct wordt of dreigt te worden aangetast. Dat betekent dat groepen in procedures niet-ontvankelijk zullen zijn waar het gaat om behartiging van belangen die niet vallen onder hun statutaire doelstellingen. Lokale groepen doen er daarom goed aan hun statuten op dit punt kritisch door te nemen.

Handhaving

6.12 Meldt werkzaamheden die in strijd met het bestemmingsplan worden uitgevoerd onmiddellijk aan de gemeente en de politie. Bevestig deze melding bij voorkeur schriftelijk. Laat je niet te snel ontmoedigen door een ambtenaar die beweert dat de betreffende werkzaamheden niet in strijd zijn met het bestemmingsplan.

6.13 Schakel eventueel de pers in als de gemeente weigert op te treden.

6.14 Als werkzaamheden in het buitengebied niet strijdig zijn met het bestemmingsplan, dan kan er alsnog door het bevoegd gezag opgetreden worden als er sprake is van overtreding van andere wetten of regelingen, zoals de gemeentelijke APV, de Natuurbeschermingswet, de Flora- en Faunawet de Ontgrondingenwet en/of de Boswet. Betrek deze wetten er dan ook zo nodig bij. Zie ook onder retrospectieve toets voor handhaving van illegale situaties die niet gelegaliseerd kunnen worden.

Brabantse Milieufederatie,
H.G. 090910, gewijzigd 101104, aangevuld 110620 en 110824 VR2